

Sosiaaliturvakomitean työkokous 24.5.2021

Teams-etätyökokous

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työkokouksen ohjelma

Aamupäivä

- 8:30 Työkokouksen avaus ja ohjelma
- 8:35 Ongelmakokonaisuuksien keskeisten ongelmien esittely (Pasi Moisio)
- Perustuu ongelmaraporttien luonnoksiin ja puheenjohtajiston luonnokseen kannanottojen rakenteeksi
- 8:55 Tekninen toteutus
- 9:00 Ryhmäkeskustelu
- 9:40 Ryhmäkeskustelu
- 10:20 Tauko
- 10:40 Ryhmäkeskustelu
- 11:20 Ryhmäkeskustelu
- 12:00 Lounas

Iltapäivä

- 13:00 Yhteenveto ryhmäkeskusteluista (Jaostojen puheenjohtajat)
- 13:20 Sosiaaliturvan valinnat ja peruseriaatteet (Essi Rentola)
- 13:30 Keskustelu ongelmakokonaisuuksista
- 14:50 Yhteenveto ja syksyn työsuunnitelma
- 15:00 Lopetus

Työkokouksen tavoitteet

- Tavoitteena on kannanottojen sisällön työstäminen
  - Mitkä keskeiset ongelmat (jokaisesta ongelmaraportista) nostetaan tiekartalle jatkoselvitettäväksi?
  - Mille sosiaaliturvan periaatteille ratkaisuja lähdetään rakentamaan kunkin ongelman kohdalla ja koko järjestelmässä?
    - Tavoitteena rakentava lähetekeskustelu

Kysymykset ryhmäkeskusteluihin

- Viedäänkö ongelma jatkovalmisteluun?
- Miten ongelmat priorisoidaan ajallisesti? Mitkä ovat 1-3 keskeisintä ongelmaa?
- Puuttuuko keskeisiä ongelmia?
- Onko jo tunnistettavissa ongelmia, joihin ei lähdetä hakemaan ratkaisuja?
- Mistä erityisesti tarvitaan lisätietoa?
- Mille sosiaaliturvan perusperiaatteille jatkovalmistelu pohjautuu?

Sosiaaliturvan monimutkaisuus

1.1 Etuuksia on paljon ja niissä jokaisessa on omat määräytymisperusteet

1.2 Tulokäsitteissä ja haku- ja maksuajankohdissa on (tarpeetonta) vaihtelua

1.3 Perhekäsitteessä ja läheissuhteiden huomioimisessa on vaihtelua

1.4 Toimeenpanon monimutkaisuus: Tieto ei kulje viranomaisten välillä

1.5 Toimeenpanon monimutkaisuus: Asiointipalvelut ovat hajanaisia

1.6 Tietovarantojen ja analytiikan hyödyntämisen kysymykset

Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen

2.1 Työelämän muutos (ja osittaisen työskentelyn tukeminen)

2.2 Yrittäjyys ja sosiaaliturva

2.3 Sosiaaliturvajärjestelmän kannustinloukut

2.4 Opiskelu ja osaamisen kehittäminen

2.5 Työkyvyttömyyden perusteella maksettavat etuudet ja osittainen työskentely

Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen

3.1 Toimeentulotuki perusturvan täydentäjänä

3.2 Toimeentulotuki perusturvan sijasta

3.3 Asumismenot ja niiden korvaaminen asumistuilla ja toimeentulotuella

Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

4.1 Palvelu- ja etuusjärjestelmien erot tarkoituksessa, tavoitteissa ja toimintalogiikassa

4.2 Palveluihin osallistuminen ei ole etuudensaajille kannustavaa tai velvoittavaa

4.3 Etuus- ja palvelupolun toimimattomuus yksilön kannalta

Ryhmäkeskustelujen vastuutiimit

- **Sosiaaliturvan monimutkaisuus:** Fasilitaattori Risto Alatarvas, sisältöasiantuntija Kirsi Päivänsalo ja kirjuri Eva Aalto
- **Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen:** Fasilitaattori Olli Kärkkäinen, sisältöasiantuntija Marjaana Maisonlahti ja kirjuri Marko Leimio
- **Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen:** Fasilitaattori Paula Saikkonen, sisältöasiantuntija Mikko Horko ja kirjuri Susanna Rahkonen
- **Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen:** Fasilitaattori Tuulia Nieminen, sisältöasiantuntijat Raimo Antila ja Eveliina Pöyhönen sekä kirjuri Milja Tiainen

Ryhmäjako

- **Ryhmä 1:** Tarja Filatov, Riikka Slunga-Poutsalo, Ilkka Oksala (EK), Patrizio Lainà (STTK), Eero Löytömäki (Allianssi), Heikki Hiilamo (THL), Susanna Siitonen (OM)
- **Ryhmä 2:** Juhana Vartiainen, Bella Forsgrén, Jorma Palola (KT), Katarina Murto (Akava), Sari Kokko (Vammaisfoorumi), Jaakko Kiander (ETK), Virpi Hiltunen (OKM)
- **Ryhmä 3:** Anna Kontula, Sari Essayah, Hjallis Harkimo, Janne Makkula (SY), Hanna Tainio (Kuntaliitto), Antti Koivula (TTL), Ulla Hämäläinen (VM)
- **Ryhmä 4:** Anders Norrback, Katri Kulmuni, Pirjo Väänänen (SAK), Eija Koivuranta (Soste), Outi Antila (Kela), Kimmo Ruth (TEM), Tommi Laanti (YM)

Tekninen toteutus

- Osallistujat jaetaan Teams-kokoushuoneisiin ryhmäjaon mukaisesti
  - Fasilitaattori, sisältöasiantuntija ja kirjuri vaihtavat ryhmää teeman vaihtuessa
- Siirtyminen tapahtuu automaattisesti, eikä vaadi toimia työpajaan osallistuvilta
- Teams-kokoushuoneissa toivotaan, ettei keskustelukenttää hyödynnetä keskustelun käymiseen ja kommentointiin

Lounas

klo 12:00-13:00

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteenveto ryhmäkeskusteluista

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteenveto: Sosiaaliturvan monimutkaisuus

- Täydentyy aamupäivän ryhmäkeskustelujen jälkeen

Yhteenveto: Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen

- Täydentyy aamupäivän ryhmäkeskustelujen jälkeen

Yhteenveto: Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen

- Täydentyy aamupäivän ryhmäkeskustelujen jälkeen

Yhteenveto: Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

- Täydentyy aamupäivän ryhmäkeskustelujen jälkeen

Sosiaaliturvan perusperiaatteet ja uudistuksen jatkovalmistelu

Essi Rentola

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Johdanto

- Sosiaaliturvan peruseriaatteet kytkeytyvät kaikkiin ongelmakokonaisuuksiin, ja ovat lisäksi kytköksissä toisiinsa
- Osa kannanottoluonnoksen ongelmista ei vaadi syvällisten periaatteellisten valintojen tekemistä, mutta osa pureutuu syvälle järjestelmän peruseriaatteisiin
- Kaikkiin perusvalintoihin liittyy taloudellisia, oikeudellisia ja sosiaalisia reunaehtoja

Syyperusteisuus

- Nykyjärjestelmä:
  - Laajalti syyperusteinen
  - Yhteys perustuslain 19 § 2 momenttiin
- Valinnat:
  - Säilytetäänkö syyperusteisuus?
  - Mitkä ovat vaihtoehdot syyperusteisuudelle?
  - Mikä on syyperusteisuuden suhde etuuksien ehtoihin/määräytymisperusteisiin?
  - Mikä olisi etuuksien yhdistämisen suhde syyperusteisuuteen?
  - Mitä määritellään lainsäädännön tasolla ja mitä toimeenpanossa? Harkintavalta vs. sääntöperusteisuus?

Velvoittavuus

- Nykyjärjestelmä:
  - Osassa etuuksia velvoitteita, yksityiskohdat ja toimeenpano vaihtelevat
- Valinnat:
  - Mikä on velvoitteen yhteiskunnallinen tavoite?
  - Missä etuuksissa velvoittavuus on oleellista?
    - Esimerkkejä: työttömyysturva, sairauspäiväraha/kuntoutusraha, toimeentulotuki
  - Millaisia velvoitteita etuuksiin kannattaa liittää?
    - Esimerkkejä: velvoite hakea työtä, velvoite parantaa osaamista/työkykyä, velvoite osallistua yhteiskunnan toimintaan, velvoite tehdä työtä
  - Mitä jos yhteiskunnallinen tavoite on ristiriidassa yksilöllisen tavoitteen kanssa?

Yksilökohtaisuus

- Nykyjärjestelmä:
  - Pitkälti yksilökohtainen, yksittäisiä poikkeuksia
- Valinnat:
  - Mitkä etuudet ovat perustellusti yksilö-/perhekohtaisia?
  - Mikä on perheenjäsenten vs. yhteiskunnan velvollisuus turvata toimeentulo?
  - Mitä ongelmia eri perhekäsitteisiin liittyy?
  - Mitkä ovat yksilöllistämisen vaikutukset työnteon kannustimiin?
  - Kohdentuminen ja kustannukset:
    - Kuinka paljon yksilöllistäminen tai perhekäsitteiden muutokset lisäävät kokonaiskustannuksia?
    - Miten muutokset vaikuttavat siihen, ketkä saavat enemmän ja ketkä vähemmän etuuksia?

Sosiaaliturvan taso 1/2

- Nykyjärjestelmä:
  - Etuuksien taso ja peruste vaihtelevat
- Valinnat:
  - Mikä on sosiaaliturvan taso yleisesti, huomioiden muut julkiset menot ja tulot (kestävyysvaje)?
  - Miten sosiaaliturvan tasoon liittyvät kannustinvaikutukset tulisi huomioida?
  - Millaisen elintason sosiaaliturvan pitäisi mahdollistaa eri tilanteissa?
    - Turvataanko vähimmäistasoa vai tulojen menetyttä?
    - Onko vähimmäisturvan/perusturvan ja ansioturvan tasojen suhde oikea?
    - Mikä on etuuksien tason yhteys maksettuihin maksuihin?

Sosiaaliturvan taso 2/2

- Valinnat:
  - Mikä on etuuksien taso eri tilanteissa? Onko suhde perusteltu?
  - Mikä on velvoitteiden suhde etuuksien tasoon? Käytetäänkö etuudensaajien ohjaamiseen sanktioita vai porkkanoita?
  - Pitäisikö eri syistä saatavat etuudet olla erisuuruisia? Millä perusteella?
  - Milloin etuuksilla tulee olla enimmäiskesto?
    - Esimerkkejä: työttömyyspäiväraha, sairauspäiväraha

Kiitos!

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kysymykset iltapäivän keskusteluun

- Mitkä ongelmat viedään jatkovalmisteluun?
  - Miten ongelmat priorisoidaan ajallisesti? Mitkä ovat keskeisimmät ongelmat?
  - Puuttuuko keskeisiä ongelmia?
  - Onko jo tunnistettavissa ongelmia, joihin ei lähdetä hakemaan ratkaisuja?
  - Mistä erityisesti tarvitaan lisätietoa?
  - Mille sosiaaliturvan perusperiaatteille jatkovalmistelu pohjautuu?
- Jaostojen toimeksiannot jatkoselvitettävistä ongelmista

Syksyn työsuunnitelma 1/2

Syyskuun kokous 6.9.

- Sosiaaliturvajärjestelmän menojen ja rahoituksen kuvaus
- Väestörakenteen muutos -selvitys (STN)
- Jatkuva oppiminen ja opiskelun aikainen toimeentuloturva
- Toimeentulotukityöryhmän työn esittely

Lokakuun työpaja 4.10.

- Kannanottojen työstäminen

Syksyn työsuunnitelma 2/2

Lokakuun kokous 11.10.

- Perusturvan riittävyyden arviointi
- Kannanottojen työstäminen

Marraskuun työpaja 8.11.

- Kannanottojen työstäminen
- Välimietinnön rakenteen suunnittelu

Marraskuun kokous 29.11.

- Sosiaaliturvan asumisperusteisuus/työperusteisuus ja liikkuvuus
- Työelämän murros
- Kannanottojen työstäminen

Työkokouksen päätös ja palaute onnistumisesta

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET